

Guia de recursos sobre **interculturalitat**

Sumari

Presentació	2
Marc de referència	4
Emigració i immigració a Catalunya: terra de pas, terra d'acollida	6
Catalunya intercultural	7
Narrativa	9
Narrativa d'adults	9
Narrativa per a joves	9
Narrativa per a infants	10
Pel·lícules	11
Entitats per la interculturalitat	12

El Grup de Biblioteques Catalanes Associades a la UNESCO us presenta aquesta guia de recursos que mostra la mirada d'una realitat canviant, on creiem que la diversitat cultural és una font d'intercanvis, d'innovació i de creativitat necessaris per a la construcció d'una nova societat.

Hi trobareu llibres de referència, narrativa per a petits i grans, pel·lícules, recursos web, entitats que són referents en aquesta temàtica... tot plegat un petit recull que vol ser la nostra aportació per obrir-nos a aquesta realitat.

Presentació

Em mires amb ulls de sutge i em dius que aviat em prendràs un llarg viatge, emigraràs com han fet milions de persones abans que tu, com continuaran fent-ho altres milions de persones, a pesar de les barreres, els murs de ciment o de burocràcia. Creus que et canviarà la vida, que tot serà més fàcil a partir de llavors, noves oportunitats, nous reptes...

I jo què puc dir-te? T'hauria d'advertir de tantes coses que no sé si et servirà de res. Tant és que marxis molt lluny com que vagis al poble del costat, sempre t'acompanyaran les mateixes sensacions.

Trobaràs a faltar la flaire dels teus racons, la immensitat de l'esguard dels que t'envolten, l'onada de tendresa dels que t'estimen. Aquest coixí on deixaves caure el cap cada vespre, la flassada antiga on t'ajeies, fins i tot les parets imperfectes de casa teva. Veus aquest oreig que ara t'acaricia la galta i al qual mai no has donat cap importància? Tremolaràs d'emoció només de pensar-hi quan siguis lluny d'aquí. Recordaràs els esmorzars d'una dieta feta de quotidianitat, de somriures càlids i oli lluent damunt del pa torrat, la flaire dels tomàquets acabats de collir, la tebior de la cuina en dies de festa, olles fumejant al teu voltant.

Se't faran estranys els sons emesos per les boques que t'envolten, et semblarà de tant en tant que algú pronuncia un mot de la teva pròpia llengua, un miratge en un desert de fonemes aliens, desitjaràs que algú t'aculli amb una vocal més tancada o amb una consonant més aspirada.

Recordaràs la mare asseguda a l'ampit de la porta els dies de calor intensa, absorta en el seu pensament de dona atrafegada, pensaràs que tant de bo t'hi haguessis acostat llavors i l'haguessis abraçada amb totes les teves forces, s'estimen més les coses que són lluny de nosaltres. I el pare el veuràs assegut al pati de casa com sempre i aquesta imatge perdurarà en la teva memòria mentre siguis fora com si hi hagués de ser així eternament i en qualsevol moment pogués dir-te: passa, fill, passa.

Enyoraràs poder abastar amb la mirada l'horitzó, la línia amb la qual has crescut i que sempre t'acompanya. Et semblarà que el cel del teu país d'origen és més blau que qualsevol altre cel, que el seu vent és més suau que qualsevol altra brisa.

Fins i tot, trobaràs a faltar les baralles amb el teu germà, voldries tenir-lo a prop per poder-te discutir amb ell, pensaràs que potser ara el miraries més estona als ulls.

Però t'hauràs de sobreposar a totes aquestes mancances, hauràs d'afrontar les absències per tal de continuar endavant. Si no, quin sentit tindria tot plegat? No podràs rendir-te tot just al començament, vés a saber quins altres obstacles et trobaràs pel camí. Hi haurà qui et tractarà bé, hi haurà qui et mirarà amb indiferència, però també hi haurà qui recelarà de tu, el desconegut, el que ve de molt lluny i és capaç de deixar-ho tot no inspira confiança. T'enfadaràs amb aquests que et tractin malament, però de ben segur que aprendràs a conviure-hi. Moltes portes es tancaran quan et delati el teu color de pell o el teu accent, però d'altres s'aniran obrint a mesura que arrelis a poc a poc al país que t'acull.

Un dia tornaràs a "casa". Creuràs que per fi s'ha acabat el procés, que el teu viatge ha donat fruit, que tot té un sentit. Llavors descobriràs que "a casa" ja no existeix, que els que hi eren ja no són els mateixos. El teu esguard esdevindrà crític, tot ho veuràs amb ulls de foraster provinent d'un món millor, qui sap si t'acostumaràs altra vegada al mateix coixí o si la línia de l'horitzó no et neguitejarà només d'atalaiar-la. Qui ho sap.

Els que eren petits no t'hauran esperat a créixer, els que ja eren grans hauran envellit en la teva absència, els fills que vas deixar no t'hauran necessitat per madurar i aquella que estimaves potser ja no et serà tan urgent retrobar-la, no és pas veritat que de la distància es nodreixi el plaer.

Tant de temps esperant el retorn, vivint en diferit com si tot hagués de ser temporal. Tant de temps anhelant tantes coses i amb prou feines si ja és hora de tornar. Un mes per nodrir més records, un mes per alleujar la culpa. Penses que quan et jubilis et podràs fer una caseta arran de platja, però ho penses perquè falta molt per a aquell moment.

Ja res no tornarà a ser igual. No perquè els altres hagin canviat, sinó perquè ets tu qui t'has transformat en algú altre, no encaixaràs, potser, ni en el món del qual vas partir ni al món on vas anar a parar.

Aprendràs a viure, finalment, a la frontera d'aquests dos mons, un lloc que pot ser divisió, però que també és encontre, punt de trobada. Un bon dia et creuràs afortunat de gaudir d'aquesta frontera, et descobriràs a tu mateix més complet, més híbrid, més immens que qualsevol altra persona.

Najat El Hachmi

Text presentat a la inauguració del Congrés Mundial dels Moviments Humans i Immigració (MHI), organitzat per l'Institut Europeu de la Mediterrània, el 2 de setembre del 2004.

Marc de referència

AGUDO, DOROTEA [ET AL.]. *Juegos de todas las culturas: juegos, danzas, música... desde una perspectiva intercultural*. Barcelona: INDE, 2002. 183 p. (Educación física).

Atlas de la diversidad.

Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2004. 350 p.

AUBARELL, GEMMA; ZAPATA-BARRERO, RICARDO, EDS. *Inmigración y procesos de cambio. Europa y el Mediterráneo en el contexto global*. Barcelona: Icaria: IEMed, 2004. 470 p. (Antrazyt; 199) Aquesta obra parla sobre el fenomen de la immigració i les seves implicacions polítiques. Adopta una perspectiva regional centrada en l'àrea mediterrània que facilita la visió integral i global del fenomen migratori i de les polítiques d'integració.

BERMÚDEZ ANDERSON, KIRA [ET AL.]. *Mediación intercultural: una propuesta para la formación*. Madrid: Popular, 2002. 239 p. (Promoción cultural; 42)

BILBENY, NORBERT, ED. *Per una ètica intercultural: reflexions interdisciplinàries*. Barcelona: Mediterrània, 2002. 349 p. (Polítiques; 30)

CAVALLI-SFORZA, LUIGI LUCA. *Qui som: història de la diversitat humana*. Barcelona: Proa, 1996. 295 p. (Proa butxaca; 13).

COHN BENDIT, DANIEL [ET AL.]. *La Interculturalidad que viene: el diálogo necesario*. Barcelona: Icaria: Fundació Alfonso Comín, 1998. 280 p. (Antracyt 126).

Intercanvi d'experiències entre membres de comunitats immigrants procedents de l'Àfrica Negra, el Magrib, Amèrica Llatina i Catalunya des d'una perspectiva doble: la persona que arriba d'un altre país i l'autòctona del lloc d'arribada. És un crit a la lluita per la vida i la dignitat.

FRADE, CARLOS, ED. *Globalització i diversitat cultural*. Barcelona: Pòrtic: UOC, 2002. 200 p. (Biblioteca oberta; 20)

GARZÓN I GULLÉN, LLUÍS. *Multiculturalisme i relacions Nord-Sud a Europa*. Barcelona: Fundació Ramon Trias Fargas, 2000. 37 p. (Quaderns de pensament; 8).

MAILA, JOSEPH; ROQUE, MARIA-ÀNGELS, EDS. *Els Reptes de la interculturalitat a la Mediterrània*. Barcelona: Proa: Institut Català de la Mediterrània, 2001. (Mare Nostrum. Mirada social; 45)

MALGESINI, GRACIELA; GIMÉNEZ, CARLOS. *Guía de conceptos sobre migraciones, racismo e interculturalidad*. Madrid: Catarata, 2000. 406 p. (Los libros de la Catarata; 108).

MARTINIELLO, MARCO. *Salir de los guetos culturales*. Barcelona: Edicions Bellaterra, 1998. 109 p. (La Biblioteca del ciudadano).

MAS, FRANCESC. *Trencant fronteres: una visió positiva de la immigració.*

Barcelona: Intermon Oxfam, 2001. 91 p. (Dossiers per entendre el món; 10) El llibre presenta els processos de migració i immigració que viu el nostre planeta: els seus orígens, les causes i conseqüències. Actualment, les migracions sovint van lligades a problemes de xenofòbia i racisme en la nostra societat i en la nostra vida quotidiana. També es donen elements per fer una reflexió sobre els drets i deures dels immigrants, la convivència i el mestissatge cultural per arribar a un diàleg en peu d'igualtat.

MIRA FONT, JOAN FRANCESC. *Sobre ídols i tribus, o, Sobre la cultura i el poder i altres temes del final del temps*. València: Eliseu Climent, 1999. 223 p. (La Unitat; 173)

PANIKKAR, RAIMON. *Pau i interculturalitat: una reflexió filosòfica*. Barcelona: Proa, 2004. 148 p. (La Mirada; 66)

REIG, DOLORS, COORD. *Quan viatjar no és un plaer: immigrants, exiliats, desplaçats, refugiats*. Barcelona: Pau education: Centre UNESCO de Catalunya, 2001. 54 p.

Proposa una reflexió de fons sobre valors de tolerància i respecte envers l'altre. Presenta un conjunt d'activitats sobre el tema de la immigració des del punt de vista de les àrees curriculars de llengua, llengües estrangeres i ciències socials.

RODRIGO ALSINA, MIQUEL. *Identitats i comunicació intercultural*. València: Edicions 3 i 4, 2000. 152 p. (Comunicació; 3).

En aquest llibre s'analitza com, des de la comunicació intercultural, negociem les diferents identitats culturals. Així doncs, s'hi explica què és la comunicació intercultural i com la podem fer més eficaç. També es debat el concepte d'identitats culturals. Es planteja el paper dels mitjans de comunicació.

ROS, ADELA, COORD. *Interculturalitat: bases antropològiques, socials i polítiques.*

2a ed. Barcelona: UOC, 2004. 206 p. És un llibre que vol crear ponts de curiositat i d'interès mutu entre sistemes culturals diversos i es basa en el fet que qualsevol cultura conté elements positius que cal conèixer i incorporar.

SABARIEGO PUIG, MARTA. *La educación intercultural ante los retos del siglo XXI*. Bilbao: Desclee De Brower, 2002. 259 p. (Aprender a ser)

Planteja el repte de construir un projecte de societat intercultural partint de la reflexió que cal repensar els conceptes de comunitat, ciutadania i convivència. Ofereix suggeriments per introduir i optimitzar les pràctiques educatives interculturals als centres educatius.

Sanduk: guia per la formació dels educadors i les educadores en interculturalitat i immigració. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Secretaria General de Joventut: Fundació Jaume Bofill, 2001. 421 p.

SARTORI, GIOVANNI. *La sociedad multiétnica: pluralismo, multiculturalismo, extranjeros e islámicos*. 3a ed. Madrid: Taurus, 2003. 214 p. (Pensamiento).

TORNER I PIFARRÉ, CARLES. *El principi d'acollida: sobre el diàleg intercultural*. Barcelona: Empúries, 1995. 224 p. (Biblioteca Universal Empúries; 75).

És un document que es troba a mig camí entre el llibre de viatges i l'assaig, en el qual l'associacionisme internacional esdevé un laboratori de relacions entre cultures... un universalisme que no anul·la la diversitat cultural. El principi d'acollida descriu eines, principis i estratègies de relació en l'àmbit de la pedagogia intercultural.

TORRALBA I ROSSELLO, FRANCESC. *I si la mare de Gandhi tingués raó?: identitat, globalització i convivència*. Barcelona: Pòrtic, 2002. 297 p. (Pòrtic visions; 6).

Aquest llibre reflexiona sobre les condicions de la convivència en l'espai públic. Es proposen formes d'interacció relacionades amb la convivència i l'hospitalitat. La pau no suposa la negació de les diferències, sinó la seva interrelació harmònica.

Trajectes invisibles. Les dones en les migracions. Barcelona: Institut d'Educació de Barcelona: Centre d'Informació i Recursos per a les Dones, 2002.

Maleta didàctica

WARNIER, JEAN-PIERRE. *La mundialització de la cultura*. Barcelona: Gedisa, 2002. 128 p. (Culturas)

Zuleta, Lina. *La multiculturalitat una visió a través de l'alimentació*. Sabadell: Fundit: Escola Superior per a Disseny ESDI, 2001. 151 p. (Papers per a debat; 3)

Fruit de la col·laboració de l'ESDI amb el Centre Mèdic Delfos sorgeix aquesta reflexió sobre el mosaic multicultural de l'espècie humana escollint com a eix vertebrador un viatge que ens redescobrirà un fet tant quotidià com l'alimentació.

Organismes internacionals per la interculturalitat

Global Commission on International Migration. *Migration in an interconnected world: new directions for action* [En línia]. Ginebra: GCIM, 2005.

<<http://www.gcim.org/attachements/gcim-complete-report-2005.pdf>> [Consulta: 8 de novembre del 2005]

International Organization for Migration. *Annual report 2005: Costs and Benefits of International Migration*. Ginebra: IOM, 2004.

La pàgina web de la IOM permet la consulta en línia del informe: <<http://www.iom.int/>>

Naciones Unidas. *Convención internacional sobre la protección de los derechos de todos los trabajadores migratorios y de sus familiares. Adoptada por la Asamblea General en su resolución 45/158, de 18 de diciembre de 1990* [En línia]. Ginebra: Oficina del Alto Comisionado para los Derechos Humanos, 2002.

<http://www.unhchr.ch/spanish/html/menu3/b/m_mwctoc_sp.htm> [Consulta: 11 de novembre del 2005]

UNESCO. *Convenció sobre la protecció i promoció de la diversitat de les expressions culturals*. [En línia]. Barcelona: Unescocat – Centre UNESCO de Catalunya, 2005.

<<http://www.linguapax.org>> [Consulta: 11 de novembre del 2005]
Aquesta convenció ha estat aprovada per la Conferència General de la UNESCO l'octubre del 2005. La Convenció ha estat concebuda com un instrument jurídic internacional que proposa reafirmar els vincles que uneixen cultura, desenvolupament i diàleg i crear una plataforma innovadora de cooperació cultural internacional.

UNESCO. *Declaració Universal de la UNESCO sobre la diversitat cultural* [En línia]. Barcelona: Unescocat – Centre UNESCO de Catalunya, 2001.

<<http://www.unescocat.org/ct/docs/DUDivCultCat.pdf>> [Consulta: 1 de juliol del 2005]

UNESCO. *La educación en un mundo plurilingüe*. París: UNESCO, 2003.

A partir del concepte "educació per a tothom" -que la UNESCO promou, en les Conferències de Jomtien l'any 1990 i de Dakar l'any 2001, com un dret a l'educació de qualitat i per a tothom- planteja com en el món d'avui en dia això implica tenir en consideració les moltes i variades cultures i contextos lingüístics que existeixen en les societats contemporànies. Examina alguns dels problemes centrals relatius als idiomes i l'educació. Presenta normes d'orientació i principis. Aquest document està disponible en línia:

<<http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001297/129728s.pdf>> [Consulta: 21 de juliol del 2005]

UNESCO. *Diálogo intercultural* [En línia]. París: UNESCO, 2002.

<<http://portal.unesco.org/culture/es>> [Consulta: 15 de juliol del 2005]

La promoció de la diversitat cultural i el diàleg intercultural constitueixen les prioritats principals del sector de cultura de la UNESCO.

En aquesta lloc web es pot consultar el programa complet.

UNESCO. *Management of Social Transformations Programme* [En línia]. París: UNESCO, 2002.

<www.unesco.org/shs/most> [Consulta: 8 de novembre del 2005]

BELTRÁN, JOAQUÍN; SAÍZ, AMÈLIA. *Els xinesos a Catalunya: família, educació i integració*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill; Alta Fulla, 2001. 157 p. (Cultura popular; 17)

BESALÚ, XAVIER; CLIMENT, TERESA, COORD. *Construint identitats: espais i processos de socialització dels joves d'origen immigrant*. Barcelona: Editorial Mediterrània, 2004. 253 p. (Polítiques; 40).

CARRASCO, SILVIA [ET AL.]. *Immigració, contexto familiar y educació: procesos y experiencias de la población marroquí, ecuatoriana, china y senegambiana*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona. Institut de Ciències de l'Educació, 2004. 240 p. (Els llibres de l'ICE de la UAB; 15)

CUADRAS, ANTONI [ET AL.]. *Les condicions de vida de la població d'origen no comunitari a Catalunya*. Barcelona: Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona, 2004. 456 p.

DELGADO, MANUEL. *Diversitat i integració: lògica i dinàmica de les identitats a Catalunya*. Barcelona: Empúries, 1998, 217 p.

FONS CATALÀ DE COOPERACIÓ PEL DESENVOLUPAMENT [ET AL.]. *La Mediterrània, una cruïlla de pobles*. Barcelona: Fons Català de Cooperació pel Desenvolupament; Mallorca: Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació; Menorca: Fons Menorquí de Cooperació, 2002.

FOSSAS, ENRIC. "El model Catalunya/Espanya d'interculturalitat: aproximació política". Dins: *Quaderns de la Mediterrània*, núm. 1 Versió en línia: <<http://www.imed.org/publicacions/quaderns/1/cfossas.php>>

GARRETA I BOCHACA, JORDI. *Els musulmans de Catalunya: immigració i noves comunitats islàmiques*. Lleida: Pagès Editors, 2000. 151 p. (Guimet; 2)

KAPLAN, ADRIANA. *De Senegambia a Catalunya: procesos de aculturación e integración social*. Barcelona: Fundació "La Caixa", 1998. 207 p. (Premios Duocastella; 10)

LARIOS, M. JESÚS; NADAL, MÓNICA.

La immigració a Catalunya avui: Anuari 2004.

Barcelona: Fundació Jaume Bofill, 2005. (Polítiques; 47)

Es tracta de l'únic treball que ressegueix de manera sistemàtica l'evolució de la immigració a Catalunya i n'analitza l'impacte. I ho fa a través de l'anàlisi rigorosa de les novetats legislatives en matèria d'immigració, d'una banda, i de l'anàlisi de les dades de població estrangera disponibles en diversos registres sectorials, de l'altra.

LUQUE AFÁN, CARMEN. *Els truquen a la porta*. 2a ed. Barcelona: La Campana, 2001. 310 p. (La Campana; 169)

Món local i diversitat: estratègies, polítiques i serveis municipals per a la integració de persones immigrants no comunitàries. Barcelona: Consorci de Recursos per a la Integració de la Diversitat (CRID) de la Diputació de Barcelona, 2001. 191 pàgs. (Reflexió i debat; 1)

NADAL, MÓNICA; OLIVERES, ROSA; ALEGRE, MIQUEL ÀNGEL. *Les actuacions municipals a Catalunya en l'àmbit de la immigració* [En línia]. Barcelona: Fundació Jaume Bofill, 2002. (Finestra oberta; 27). <<http://www.fbofill.org/php/publicacions/pdf/355.pdf>> [Consulta: 20 de juliol del 2005]

PONS I RIBAS, QUIM. *El meu veí Hassan: tres aproximacions al fenomen de la immigració*. Barcelona: Cristianisme i Justícia, 2002. 32 p. (Cristianisme i Justícia; 114)

RIBAS MATEOS, NATÀLIA. *Las presencias de la inmigración femenina: un recorrido por Filipinas, Gambia y Marruecos en Cataluña*. Barcelona: Icaria, 1999. 463 p. (Icaria Antracyt; 149)

SEGLERS GÓMEZ-QUINTERO, ÀLEX. *Musulmans a Catalunya: el repte de la integració i la llibertat religiosa*. Manresa: Angle, 2004. 205 p. (El fil d'Ariadna; 7)

Catalunya intercultural

ALDÁMIZ ECHEVARRÍA, MARIA DEL MAR [ET AL.].
Com ens ho fem? propostes per educar en la diversitat.
3a ed. Barcelona: Graó, 2002. 153 p. (Biblioteca de guix; 119)

ALEGRE CANOSA, MIQUEL ÀNGEL.
Escola, oci i joves d'origen magribí.
Barcelona: Diputació de Barcelona. Oficina del Pla Jove, 2000. 222 p. (Materials de joventut; 14)

ALEGRE CANOSA, MIQUEL ÀNGEL.
Educació i immigració: l'acollida als centres educatius.
Barcelona: Fundació Jaume Bofill: Mediterrània, 2005. 157 p. (Polítiques; 44)

BARTOLOMÉ PINA, MARGARITA, COORD.
Identidad y ciudadanía: un reto en la educación.
Madrid: Narcea, 2002. 195 p. (Educación hoy. Estudios).

DIAO, ALIOU; POZO, JOAN MANUEL DEL.
El blanc i el negre. Girona: GRAMC, 2003. 184 p. (Yewtere)
El llibre presenta una conversa entre un europeu i un africà reunits en un diàleg intens que vol desmuntar una sèrie de tòpics que existeixen sobre el tema de la immigració i sobre el mite de la superioritat del blanc sobre el negre, ja que totes les cultures aporten valors útils per al progrés de la humanitat.

Diàlegs. Barcelona: Ciemen, 2003-
BOTSHO, JEAN-BOSCO. *Els bantus.* 2003. Text: català-bantú.
CASTELLANOS, CARLES. *Els amazic.* 2003. Text: català-amazic.
MONTERO, CECILIA; GARCÍA, FERNANDO. *Els quítxua.* 2003.
Text: català-quítxua.
Col·lecció de llibres que pretén oferir unes breus i elementals informacions de cadascuna de les cultures per tal que les relacions humanes entre diferents, dintre de la nació catalana, esdevinguin convivència entre iguals.
Aquesta col·lecció explica quina és la cultura en qüestió als catalans i l'altra part del llibre explica a la cultura en qüestió qui són els catalans. Escrit en bilingüe segons la cultura que s'explica.

Conecta con Cataluña [En línia]: *guia de acogida = Connecta amb Catalunya: guia d'acollida.*
Barcelona: Generalitat de Catalunya. Secretaria per a la Immigració, 2002. <http://www.gencat.net/benestar/immigracio/web_ac/>
[Consulta: 20 d'octubre del 2005]
Guia d'informació sobre els drets i els deures que tenen les persones estrangeres que decideixen establir la seva residència a Catalunya.

La interculturalitat a través dels mitjans audiovisuals
[En línia].
[Barcelona]: Eualter: Drac Màgic: Fundació Jaume Bofill, 2002.
<<http://www.eualter.org/material/intcine/indexe.htm>>
[Consulta: 1 de setembre del 2005]
Selecció de 10 pel·lícules que tracten diferents aspectes de la relació entre cultures. D'orientació pedagògica, es presenta la fitxa tècnica del film, un resum i una proposta de treball per l'aula (ESO): objectius, procediments i actituds a potenciar.
Aquest material ha estat elaborat per Eualter, Drac Màgic i la Fundació Jaume Bofill. Les pel·lícules que es relacionen en aquesta pàgina web es poden demanar en préstec a Drac Màgic.

CARBONELL, FRANCESC; AJA, ELISEO.
Educació i immigració: els reptes educatius de la diversitat cultural i l'exclusió social.
Barcelona: Editorial Mediterrània, 2000. 223 p. (Polítiques; 27)

CASAS, MARTA, COORD.
També catalans: fills i filles de famílies immigrades a les escoles catalanes. [En línia].
Barcelona: Fundació Jaume Bofill, 2003. (Finestra oberta; 38).
<<http://www.fbofill.org/php/publicacions/pdf/376.pdf>>
[Consulta: 1 de setembre del 2005]
Recull de reflexions sobre la realitat que viuen els fills i filles de les famílies immigrades, amb la voluntat de proposar noves línies que puguin ajudar a garantir la inclusió social d'aquests nois i noies.

COL-LECTIVO IOÉ.
Immigració, escola i mercat de treball: una radiografia actualitzada.
Barcelona: Fundació "La Caixa", 2002. 148 p.
(Estudis socials; 11) Versió en línia: <http://www.estudis.lacaixa.comunicacions.com/webes/estudis.nsf/wurl/pfes011cos_cat>

FORMARIZ, ALFONS; CASANOVAS, MIQUEL; BALAGUER, CLARA.
Educació de persones adultes per la convivència i la cooperació en una societat multicultural
[En línia].
Barcelona: Fundació Jaume Bofill, 2003. (Finestra oberta; 28).
<<http://www.fbofill.org/php/publicacions/pdf/362.pdf>>
[Consulta: 2 de setembre del 2005]
Reflexions i propostes sobre la formació de les persones adultes immigrades i les persones adultes en general.
Aquest document és la revisió i actualització d'un informe anterior publicat l'any 2000 en la mateixa col·lecció, sota el títol: *Educació de persones adultes i immigració extracomunitaris.* Es pot trobar disponible en línia a l'adreça següent <<http://www.fbofill.org/php/publicacions/pdf/318.pdf>>
[Consulta: 2 de setembre del 2005]

FUNDACIÓ PERE TARRÉS.
Per un món de colors... canvia't les ulleres!
Barcelona: Fundació Pere Tarrés, 2002.
Campanya que fomenta l'educació intercultural per cobrir les necessitats i mancances que es troben en els espais. Alguns dels aspectes que es treballen en aquests materials són: abandonar prejudicis i estereotips, afavorir actituds obertes, desenvolupar espais de diàleg, generar noves formes d'intervenció, etc.

HERRERA ARAGÓN, DIEGO; ALBAIGÉS, BERNAT; GARET, MERCÈ.
La immigració i el treball intercultural a les entitats d'educació en el lleure de Catalunya.
Barcelona: Generalitat de Catalunya. Secretaria General de Joventut, 2003. 64 p. (Aportacions; 20)

JUNYENT, CARMÉ [ET AL.].
Llengües a Catalunya: quantes llengües s'hi parlen?
Barcelona: Universitat de Barcelona: Octaedro, 2005. 175 p.

Llengües, universos en perill: diversitat lingüística, cultural i biològica.
Palma de Mallorca: Fundació "Sa Nostra": Direcció General de Política Lingüística, 2002.
Maleta didàctica. Ofereix la possibilitat d'aprofundir en el coneixement de la diversitat lingüística, cultural i biològica del món i està associada a l'exposició interactiva del mateix nom. Conté un llibre catàleg de l'exposició (adreçat al professorat), una narració didàctica de Pere Morey, un vídeo i un CD-ROM, per ser treballats amb els alumnes en el centre educatiu mateix.
Adreçat a ESO, batxillerat i cicles formatius, centres d'idiomes i grups d'adults.

TORRES FABRÉS, MONTSERRAT; ALKUWAIFI, AHMAD.
Hola Nur! Barcelona: Associació Sociocultural Punt d'Intercanvi, 2004. 2 vol. (Educar en la diversitat)
Llibre adreçat a alumnat nouvingut que tingui una formació inicial que els permeti llegir tant en català com en àrab.
A més de la terminologia, incorpora diversos apartats que faciliten l'adquisició ràpida de vocabulari i s'expliquen festes populars i tradicions catalanes. El seu ús és divers, de manera que està adreçat, en primer lloc, al professorat i als infants i joves nouvinguts en edat escolar.
En segon lloc, a les famílies d'aquests alumnes, perquè puguin participar en l'aprenentatge dels seus fills, i establir així, vincles de comunicació i de confiança amb l'escola.
En tercer lloc, als adults de parla àrab interessats a aprendre català o a les persones autòctones interessades en la llengua àrab. Els llibres s'acompanyen d'un glossari fonètic i d'una guia didàctica. Aquest material té continuació en "La Nur aprèn".

Diàleg interreligiós

ASSOCIACIÓ UNESCO PER AL DIÀLEG INTERRELIGIÓS. *Dialogal*. Barcelona: El Ciervo, 2001-

Es una revista trimestral sobre religions i diàleg interreligiós. És l'única publicació d'aquestes característiques que s'edita al nostre país. *Dialogal* vol contribuir a una millor comprensió de les diferents tradicions i fenòmens religiosos presents a Catalunya i a la resta del món, així com de les tradicions laiques i les seves expressions. De caire divulgatiu, va adreçada tant al lector especialista com al no especialista. Aspira a ser una eina al servei de la tolerància i la cultura de la pau, i a promoure el diàleg interreligiós.

ASSOCIACIÓ UNESCO PER AL DIÀLEG INTERRELIGIÓS.

Mirades en diàleg: proposta didàctica.

Barcelona: AUDI, 2004.

Proposta didàctica per al diàleg interreligiós. Inclou: 1 llibret, dos jocs de 12 fitxes plastificades del joc Qui és qui? i un trencaclosques mapa de 12 peces.

ASSOCIACIÓ UNESCO PER AL DIÀLEG INTERRELIGIÓS.

Mirades en diàleg: exposició.

Barcelona: AUDI, 2004.

Aquesta proposta dona a conèixer les principals tradicions religioses presents a Catalunya amb la voluntat de promoure l'empatia i el respecte envers aquells que tenen unes creences diferents a les pròpies.

Les tradicions religioses que configuren aquesta exposició són el budisme, el judaisme, el cristianisme, l'islam, l'hinduisme, el bahaiisme, el sikhisme i el pensament no religiós.

ASSOCIACIÓ UNESCO PER AL DIÀLEG INTERRELIGIÓS.

Vocabulari de les religions per a mitjans de comunicació.

Barcelona: Centre UNESCO de Catalunya: Angle Editorial, 2004. 235 p.

Primer diccionari en català dedicat a totes les tradicions religioses. Les definicions i les explicacions detallades que ofereix el converteixen en un veritable manual per descobrir la diversitat espiritual i cultural que caracteritza la nostra societat actual.

BASSET, JEAN-CLAUDE. *El diálogo interreligioso*.

Bilbao: Desclée de Brower, 1999. 474 p.

BLOMART, ALAIN [ET.AL.].

Vine a la festa: rituals i religions del món a Catalunya.

Barcelona: Claret: Associació UNESCO per al Diàleg Interreligiós, 2002. 74 p.

Guia amb informació detallada de les festes més importants de cada religió i un recull de propostes i materials didàctics orientats a l'ensenyament secundari.

Calendari interreligiós.

Barcelona: UnescoCat-Centre UNESCO de Catalunya, 2001-

Calendari anual que conté les festes i dates significatives de dotze tradicions religioses, així com les celebracions civils catalanes i internacionals més importants.

Ofereix una visió general de la riquesa i la pluralitat religiosa del nostre país i del planeta. A banda d'explicar breument totes les festes, el calendari explora cada any una temàtica concreta que és presentada, cada mes, des de la perspectiva d'una tradició diferent.

GIL SANTESTEBAN, MIGUEL. *Diálogo de religiones*.

Barcelona: Arca editorial, 2001. 181 p. (Religiones comparadas; 4)

PANIKKAR, RAIMON. *El diàleg indispensable*.

Barcelona: Edicions 62, 2003. 90 p. (Llibres a l'abast; 375)

TORRADEFLOT, FRANCESC.

Diàleg entre religions: textos fonamentals.

Madrid: Trotta, 2002. (Materials per al diàleg interreligiós ; 1)

Obra de referència que recull els principals textos normatius de diferents organismes intergovernamentals del sistema de les Nacions Unides i documents que són fruit del treball d'organitzacions no governamentals i multiconfessionals dedicades especialment al diàleg interreligiós.

Educació per a la interculturalitat: llibres infantils

BOTH, DANIELA; BINGEL, BELA:

Las religiones explicadas a los niños.

Ediciones Oniro. Barcelona, 2002.

DAMON, EMMA:

Un món de creences.

Barcelona: Ediciones Beascoa, 2003.

HOLLYER, BEATRICE.

Bon dia món! un dia en la vida dels nens.

Barcelona: Intermón Oxfam, 2002. 44 p.

HOLLYER, BEATRICE.

Tothom a taula: què mengen els nens i les nenes del món.

Barcelona: Intermón Oxfam, 2003. 41 p.

KINDSLEY, BARNABAS.

Celebracions! [festivals, carnavals i festes arreu del món].

Barcelona: Bruño, 1997.

LANGEN, ANNETTE; DROOP, CONSTANZA, IL.

El correu flotant d'en Fèlix: una llebre menuda col·lecció de receptes de cuina d'arreu del món.

Barcelona: Acanto, 2003. 70 p.

OMMER, UWE.

Famílies d'arreu del món. 2a ed.

Barcelona: Cruilla, 2003. 108 p.

RIPOLL, ORIOL.

Juga amb nosaltres: més de 100 jocs d'arreu del món.

Barcelona: Molino, 2002. 128 p.

ROCA, NÚRIA.

Nens i nenes del món d'una banda a l'altra.

Barcelona: Molino, 2001. 35 p.

ROVIRA I LLOPAT, FRANCESC-XAVIER.

Quan les religions dialoguen.

Barcelona: Mediterrània, 2004. 32 p.

L'autor utilitza un llenguatge molt planer per explicar la proposta educativa del govern de Catalunya en relació a l'ensenyament escolar del fet religiós.

Narrativa d'adults

ABDOLAH, KADER. *El viatge de les ampolles buides*. Barcelona: Edicions de 1984, 2003. 155 p. (Mirmanda; 21)
Història d'un refugiat iranià que intenta començar de zero als Països Baixos. Tot enllaçant la realitat quotidiana amb els records del seu país, l'autor descriu com divergeixen les dues cultures.

DRYANSKY, JOANNE Y GERRY. *La suerte de Fatima*. Barcelona: Grijalbo, 2004. 269 p.

EL HACHMI, NAJAT. *Jo també sóc catalana*. Barcelona: Columna, 2004. 195 p. (Clàssica; 616)
La novel·la descriu amb profunditat l'experiència de ser immigrant i al mateix temps la pertinença a Catalunya, el país d'adopció de la protagonista de la novel·la. Un llibre fonamental per entendre com són els catalans del segle XXI.

LANCHESTER, JOHN. *El port de les aromes*. Ed 62, 2005. 329 p. (El Balanci; 476)
Un jove anglès decideix emprendre el viatge que l'ha de portar fins a Hong Kong. A través de diversos encontres, pèrdues, guerres i canvis socials queda també reflectida la trobada i l'intercanvi de coneixements i valors entre la cultura europea i la xinesa.

LLURBA GALLISA, LLUÍS. *El Xòrtén de Lhasa*. Barcelona: Barcanova, 2005. 382 p. (Calam)
En un entorn ben diferent del que li era habitual, en Lluc percep una nova manera d'entendre les coses. El budisme, l'amistat i la causa del poble tibetà són els catalitzadors.

LOZANO, ANTONIO. *Donde mueren los rios*. Granada: Zoela, 2003. 227 p. (Negrura; 8)

LOZANO, ANTONIO. *Harraga*. Granada: Zoela, 2002. 171 p. (Negrura; 6)

MASON, DANIEL. *L'afinador de pianos*. Barcelona: Empúries, 2003. 380 p. (Salamandra)
A finals del segle XIX un afinador de pianos londinenc viatja a Birmanïa amb l'encàrrec d'afinar el piano de cua d'un oficial britànic. A través d'una trama fascinant, el lector descobreix juntament amb el protagonista la riquesa de la trobada de dues cultures tant diferents.

MOORE, BRIAN. *La mujer del mago*. Barcelona: Seix Barral, 1998. 223 p.
Inspirada en un fet real, la presència d'un mag a l'expedició francesa a Argèlia en temps de Napoleó III per persuadir els nadius que els francesos tenien poders màgics superiors als dels morabites àrabs. L'autor exposa la confrontació entre cultures, les arrels del colonialisme i la descoberta i l'acceptació de les realitats personals diverses.

MORGAN, MARLO. *Les veus del desert*. Barcelona: Columna, 1996. 201 p. (Columna; 195)
Història autobiogràfica d'una dona que travessa el desert Austràlia en companyia dels aborígens. Aquest aprenentatge implica desprendre's de tots els seus antics costums per substituir-los per d'altres que li permetran d'entrar en comunió amb la natura.

OMGBÀ, VÍCTOR. *Carreró sense sortida*. Barcelona: La Galera, 2002. 221 p. (El Corsari; 48).

SMAÏL, PAUL. *Vivir me mata*. Barcelona: El cobre, 2003. 155 p. (La Diversidad; 13)
El relat reflecteix els problemes i els somnis de la segona generació d'immigrants magrebins a França; són joves que, encara que pertanyen per dret a la societat francesa, en la seva vida quotidiana s'han d'enfrontar a una problemàtica molt real com és la violència, el racisme i la marginació, així com al rastre de la seva cultura.

SMITH, ZADIE. *Dientes blancos*. Barcelona: Salamandra, 2001. 525 p. (Narrativa)
Història situada en un barri londinenc d'immigrants, on la primera generació de fills nascuts a Anglaterra es rebel·len contra el racisme britànic, contra els seus orígens, la seva història... De tot plegat se'n desprèn la dificultat de la dualitat de cultures i de la renúncia a les pròpies tradicions.

TOURNIER, MICHEL. *La gota d'or*. Barcelona: Proa, 1987. 172 p. (A tot vent; 259)
Idriss, pastor de camells, es troba amb un equip de fotògrafs francesos en busca de paratges fotogènics en ple desert del Sàhara. La preocupació per recuperar una fotografia l'empeny a emprendre un viatge que el portarà fins a París. La sorpresa i desconcert que li provoca la descoberta de la manera de fer d'una gran ciutat europea posa de manifest la diferent escala de valors que ocupen l'hospitalitat, la veritat i la solidaritat en les dues cultures.

TROYAT, HENRI. *Alioixa*. Barcelona: Columna, 1999. 158 p. (Clàssica; 329)
Alioixa, fill d'emigrants rusos blancs a França, afeblit per l'exili i les trifulgues materials, és educat en el record de la seva llunyana terra natal i d'una llengua que refusa de parlar. Gràcies a la descoberta de l'amistat, el respecte i l'admiració, Alioixa aprendrà a acceptar-se tal com és, en la seva doble naturalesa.

per a joves

BARCELÓ, ELIA. *Si un día vuelves a Brasil*. Barcelona: Alba editorial, 2003. 170 p. (Joven; 35)
El contrast entre el primer món i el tercer món a través de la trobada de tres adolescents, posa de relleu el valor de fer-se un lloc a la vida i la importància universal de l'amor.

KARROUCH, LAÏLA. *De Nador a Vic*. Barcelona: Columna, 2004. 156 p.

KESSEL, JOSEPH. *El lleó*. Barcelona: Empúries, 2002. 271 p. (L'Odissea; 125)
A un europeu, la visita a un parc nacional de Kenya li fa descobrir la relació especial i particular dels membres de la família del director del parc amb els massais i els mateixos animals.

LARREULA, ENRIC. *Els arbres passaven ran de la finestra*. Barcelona: Cruïlla, 2001. 190 p. (Gran angular; 71)
Història dels problemes que passa una noia marroquina-bereber que fa anys que viu amb la seva família a Catalunya. El seu desig d'integrar-se a la nova societat topa amb les pressions familiars. La novel·la és un clam a favor del respecte envers les persones i els pobles diferents.

LARREULA, ENRIC. *Em dic Paco*. Barcelona: Barcanova, 1991. 106 p. (El Fil d'Ariadna; 5)
Aquesta és una història d'acció i d'amor on el protagonista, en Paco, té un problema d'identitat. Paco és un noi de quinze anys que viu a Ciutat Badia. El seu pare és andalús, però ell no està massa convençut de ser-ho. És una polèmica que ha estat viscuda durant molts anys Catalunya. Cada un dels personatges de la novel·la simbolitza una posició diferent davant del problema del catalanisme.

LORMAN, JOSEP. *L'aventura de Saïd*. Barcelona: Cruïlla, 2004. 159 p. (Gran angular; 2)

HEIDSIECK, EMMANUELLE. *Territori prohibit: un viatge cap al no-res*. Barcelona: Bruixola; Madrid: Amnistia Internacional, 2001. 107 p. (Jo acuso; 7)

LEON, TRINI. *Un amigo por un par de tomates*. Madrid: Bruño, 1998. (Altamar; 120)

FERAUD, MARIE. *Anne ací, Sélima allà*. Madrid: Alfaguara, 1997. 120 p.

SEBBAR, LEILA. *La noia del balcó*. Barcelona: Cruïlla, 2000. 116 p. (Gran angular; 116)
Recull de sis relats, els personatges dels quals ens parlen de la vida quotidiana dels emigrants algerians a França: els conflictes d'identitat, l'enfrontament entre tradició i modernitat, els perills i les esperances de vida en una nova terra.

TORTAJADA, ANNA. *Cruïlla de mons*. Barcelona: Barcanova, 2001. 193 p. (Antaviana jove; 22)
La trobada entre un esclau africà, un jove israelita i una jove cananea. Tres cultures, tres religions, tres maneres diferents d'entendre el món i una bona convivència.

TORTAJADA, ANNA. **Nahid, mi hermana afgana.**

Barcelona: Mondadori, 2001. 206 p.

Una història d'amistat entre una noia afganesa i una noia catalana, que es coneixen i comuniquen a través del correu electrònic posa en evidència que el llenguatge de l'amistat supera les fronteres i s'enriqueix amb les diferències culturals i religioses.

VALLBONA, RAFAEL. **Sense sortida.**

Barcelona: Cruïlla, 2003. 160 p. (Gran angular; 130)

VALLS, MANUEL. **On ets Ahmed?**

Barcelona: Barcanova, 2000. 224 p. (Antaviana jove; 21)

L'Ahmed és un noi marroquí que fa uns quants anys que viu al nostre país, és intel·ligent i sensible, però la gent continua tenint la imatge tòpica de l'immigrant, la qual cosa li ocasiona més d'un problema.

per a infants

ALAMÁN, OLGA; ROCA, CLARA, IL. **Com és el color carn?**

Barcelona: Destino, 2004. 34 p. (Per què?; 2)

Mitjançant unes preguntes senzilles explica als infants com en són de diferents i a la vegada de semblants les persones.

BRAU I REIG, ISABEL. **Viatge pels colors de la ciutat.**

Barcelona: Món 3, 2003. 34 p. (Escola Gaia; 2)

Els nens i les nenes de l'escola Gaia han preparat una sortida per conèixer la gent i l'entorn del barri de la seva ciutat. Descobren que hi ha molta gent d'altres països i aprenen què és la immigració.

BRAU I REIG, ISABEL; LATORRE TAPIS, ANNA; VIDAL, MARIA, IL.

Escampant la boira.

Barcelona: Món 3, 2002. 30 p. (Escola Gaia; 1)

Els alumnes de l'escola Gaia aprenen a apreciar les seves diferències, i la importància de treballar tots plegats per aconseguir un entorn on es respecti la vida.

CELA, DANIEL; ESCOLANO, JORDI.

Digue'm coses del teu país: 30 e-mails per a la diversitat.

Barcelona: Parramón, 2004. 141 p.

Trenta històries en forma de trenta correus electrònics que expliquen coses quotidianes que succeeixen als carrers, a les cases i a les escoles de trenta països del món.

DURAN, TERESA. **Quinzemons: recull de contes interculturals.**

Barcelona: Graó, 2001. 98 p. (Biblioteca de guix; 127)

És un recull de narracions per a petits i grans. Històries per ser contades aquí, de viva veu.

EJIDO, JESÚS; BENAVIDES, TOÑO, IL. **Buscando a Baltasar.**

Arganda del Rey [Madrid]: Estudio didáctico, 2003. 24 p. (Gigante feliz).

Un patge del rei Baltasar es perd durant la nit de reis. Al llarg d'un any intentarà arribar al sud, a casa seva. Això li permetrà conèixer de prop persones que, com ell, viuen perduts en un país on són considerats i tractats com a estranys.

GARCIA SANTIAGO, ROBERTO. **18 immigrants i mig.**

Barcelona: Edebé, 2004. 153 p. (El món segons Claudi; 2)

A l'escola d'en Claudi hi ha molts canvis. Tot comença amb l'arribada de la Maria Dolores, la nova professora que és immigrant i és negra.

HALASI, MARIA. **La del último banco.**

Barcelona: Juventud, 1982. 173 p. (Juventud; 49)

LARREULA, ENRIC. **El nen nou i diferent.**

Barcelona: Cruïlla, 2004. 45 p. (Històries en majúscules; 9)

Un dia arriba al petit poblat de Nuagumbé un nen nou, en Joan. Els nens de l'escola es sorprenen molt en veure'l perquè és diferent d'ells.

MIRÓ, ASHA; GEIS, PATRICIA, IL. **Els quatre viatgers.** 2ed.

Barcelona: La Magrana, 2003. 26 p. (Samarkanda).

És la història de quatre nens que són adoptats en diferents llocs del món i tots viuen en la mateixa ciutat.

MOLINS, ANNA; SERRA, SEBASTIÀ, IL. **L'ocell i el mar.**

L'opinió dels altres. Barcelona: La Galera, 2005. 22 p. (Minaret; 6)

Adreçat a nens i nenes de 8 anys, aquesta és una nova col·lecció de l'editorial Galera que pretén donar a entendre que les diferències culturals en convivència són una veritable riquesa.

Aquest títol de la col·lecció és trilingüe: català, castellà i xinès, va dirigit a totes i a tots, els petits i als grans, als qui són d'aquí des que van néixer, als qui són d'aquí vinguts de fora, i a tots els qui veuran aquí créixer els seus fills i néts. En aquest volum hi trobareu dues llegendes xineses.

NAIDOO, BEVERLY. **L'altra cara de la veritat.**

Barcelona: Cruïlla, 2004. 207 p. (El Vaixell de vapor; 125)

Dos germans nigerians, fills d'un periodista que denuncia les injustícies del govern del seu país, han de fugir del seu país i entren il·legalment a Anglaterra. Allà es trobaran amb l'altra cara de la veritat.

OLLÉ, MARIA ÀNGELS. **Samir.** Barcelona: Onda, 1988. 32 p. (L'Espill)

PRADA, JOSÉ MANUEL; FIDELIA, LUIS, IL.

Mitos, cuentos y leyendas de los cinco continentes.

4a ed. Barcelona: Joventud, 2002. 192 p.

RECORVITS, HELEN; SWIATKOWSKA, GABI, IL. **Em dic Yoon.**

Barcelona: Joventud, 2003. 32 p.

Una nena coreana arriba a Barcelona i s'ha d'adaptar a la seva nova vida.

ROMA, RAH-MON; LLEONART, ALEXIA, IL. **Cacao de cartas.**

Barcelona: Intermón: Octaedro, 1997. 18 p.

Mitjançant les seves cartes en Kevin, un nen de Costa d'Ivori, ens explica el correu del cacau i els problemes que tenen.

RUILLIER, JEROME. **Home de color: inspirat en un conte africà.**

Barcelona: Joventud, 2004. 28 p.

Malgrat que la pell negra també té diferents pigmentacions, aquest llibre posa de manifest que tots som homes de color.

SABATÉ, TERESA; SOLA, CARMÉ. **Em dic Asetu.**

Barcelona: Salvatella, 2002. 31 p. (Els drets dels infants; 1)

Comença el curs i hi ha dos nous alumnes, l'Asetu i l'Ismael. Tots dos són de països molt llunyans i expliquen als companys de classe coses del seus llocs d'origen.

SCHWARZ, ANNELIES. **La meva àvia és africana.**

Barcelona: Baula, 2004. 132 p. (Ala delta. Sèrie verda; 8)

L'Enric és un nen de deu anys que viu a Alemanya, nascut d'un matrimoni de mare alemanya i pare africana; per això, a vegades, l'Enric se sent rebutjat pel color de la seva pell. Viaja a Ghana per conèixer la seva àvia i descobrirà un món fascinant i una nova manera de veure les coses a través de la gent que viu allà.

TORNER PIFARRÉ, CARLES; JOMA, IL. **Noaga i Joana.**

Barcelona: Intermón: Octaedro, 1997. 28 p.

Dues germanes que neixen al continent africà es separen, una se'n va Europa i l'altra es queda. Les seves vides seran diferents.

WILSDORF, ANNE. **Ginjol.** Barcelona: Destino, 2000. 32 p.

Una família africana adopta un nen blanc que es troba enmig de la selva.

Pel·lícules

ARANDA ALBERTO; CRUZ, GUILLERMO, DIR. *Mezquita no!* [Videodisc]. [Barcelona]: Acontraluz Films, 2005. 1 disc òptic (DVD) 30 min.: col. Documental social sobre el conflicte que va tenir lloc a Santa Coloma de Gramenet entre els mesos d'octubre i novembre de 2004. La instal·lació d'un oratori musulmà als baixos d'un edifici d'habitatges va desencadenar les protestes d'un grup de veïns.

Es tracta d'un film per pensar, per suscitar immediatament la reflexió, el debat i el diàleg. Amb toc dur i descarnat que va directe a la consciència de l'espectador per qüestionar-li si estem preparats com a societat per conviure amb persones d'altres cultures.

ARMENDÁRIZ, MONTXO, DIR. *Las cartas de Alou* [Videodisc]. Barcelona: Manga Films, 2004. 1 disc òptic (DVD) 95 min.: col.

Alou, un senegalès que entra clandestinament a Espanya, es veu forçat a treballar a diversos llocs en unes condicions molt precàries per la seva situació d'il·legal. Gràcies a les cartes que envia periòdicament a la seva família, coneixem les seves experiències i sentiments en aquest difícil procés d'integració en la societat espanyola. Inicia el seu trajecte a les costes d'Almeria, treballant en els hivernacles. Continua cap a Madrid, on té el primer contacte amb la venda il·legal. Després es desplaça al Segrià per treballar en la collita de la fruita i finalment se'n va a Barcelona, on treballa en el taller de confecció d'un altre immigrant africà. L'aventura s'interromp quan la policia el deté, però de nou torna a travessar l'Estret, i es tanca així el cicle que deixa una porta oberta a l'esperança.

Bollain, Iciar, dir. *Flores de otro mundo* [Videodisc]. Barcelona: Filmax, 1999. 1 disc òptic (DVD) 106 m.: col.

Aquesta pel·lícula s'apropa a la vida de sis personatges, tres dones i tres homes, que lluiten de maneres diferents contra l'amenaça de la soledat. A partir de la descripció paral·lela de les tres relacions de parella, la pel·lícula ofereix una mirada atenta i íntima sobre els problemes d'integració de les dones immigrants en un poble castellà, la lluita desigual d'homes i dones contra la soledat i les formes de vida rurals a l'Espanya actual.

Boughedir, Ferid, dir. *Un verano en la Goulette* [Videocasset]. Barcelona: Lauren Films Video Hogar, 1998. 1 videocasset (VHS) 95 min.: col.

La Goulette és un film insòlit i valent en els temps d'intolerància, intransigència i fonamentalisme que vivim en l'actualitat. El director mira amb nostàlgia un passat no gens llunyà en què jueus, cristians i àrabs conviuen en pau i felicitat, respectant les seves creences i diferents models de vida. El port de La Goulette, al costat de la capital de Tunísia, era en aquells anys un exemple paradigmàtic de multiculturalitat, de convivència i de llibertat.

Chadha, Gurinder, dir. *Quiero ser como Beckham* [Videodisc]. Barcelona: Manga Films, 2002. 1 disc òptic (DVD) 108 min.: col.

El film explica com una noia londinenca nascuda en el si d'una família índia, religiosa i conservadora, lluita per fer realitat el seu somni: ser una jugadora de futbol professional.

Dupeyron, François, dir.

El Sr. Ibrahim y las flores del Corán [Videodisc]. Barcelona: Cameo Media, 2004. 1 disc òptic (DVD) 94 min.: col.

Ens parla de l'amistat que neix entre dues soletats, la d'un nen jueu i la d'un vell musulmà. Els seus orígens diferents no impedeix que neixi entre ells una relació d'amistat.

Frears, Stephen, dir. *Mi hermosa lavandería* [Videodisc]. Barcelona: Cameo Media, 2005. 1 disc òptic (DVD) 94 min.: col.

Narra la història d'uns emigrants paquistanesos que viuen a Londres. L'oncle d'Omar, el protagonista, li proposa fer-se càrrec d'una bugaderia en el suburbi de la ciutat.

Omar retrobarà un antic company d'escola, anglès, que freqüenta una banda de "cooligans". Entre ells naixerà una relació d'amor que farà que hagin de lluitar contra tots aquells que no estan d'acord amb la seva amistat interracial i intercultural.

Nair, Mira, dir. *Mississippi Massala*

[Videocasset]. Barcelona: Lauren Films, 1994. 1 videocasset (VHS) 125 min.: col.

Il·lustra la problemàtica de la immigració des d'un punt de vista antropològic i vivencial, mostrant dues formes d'adquirir o afirmar la identitat com a ètnia i com a individu. Mina representa l'acceptació de la nova situació sense oblidar les seves experiències anteriors. L'enyorança de la seva estimada Àfrica, de la gent que va haver de deixar i dels seus paisatges exuberants, no li impedeix trobar nous lligams afectius ni percebre la bellesa dels colors àrids de Mississippi.

O'Donnell, Damien, dir. *Oriente es oriente* [Videodisc]. Barcelona: Filmax, 2001. 1 disc òptic (DVD) 95 min.: col.

Relata la vida d'una família d'immigrants pakistanesos a Anglaterra, de com el pare educa als seus fills segons la tradició de la seva cultura tot i que ara viuen en un altre país, amb una altra manera de veure les coses i on els seus fills aspiren a ser ciutadans d'un món modern.

Soler, Llorenç, dir. *Saïd* [Videodisc]. [S.l.: s.n.], 1998. 1 disc òptic (DVD) 99 min.: col.

A través de la vida quotidiana de Saïd i dels seus amics, ens introduïm en les dificultats que viuen els treballadors magribins per aconseguir viure dignament i poder sortir de la marginació a què moltes vegades es veuen abocats per poder sobreviure.

Pretén oferir una altra mirada sobre la realitat que ens envolta.

Veiga, Felipe, dir. *El techo del mundo* [Videodisc]. [S.l.]: JMB, 1999. 1 disc òptic. (DVD) 59 min.: col.

Fàbula entorn de la integració dels immigrants i els seus problemes amb el racisme i la xenofòbia.

Entitats per la interculturalitat

Associació Sociocultural Punt d'intercanvi [En línia] <<http://www.puntintercanvi.org/>> [Consulta: 25 d'octubre del 2005] Aquesta associació té la finalitat de potenciar la comunicació entre els pobles treballant des de la diversitat cultural i lingüística i, per tant, des de la interacció.

Associació UNESCO per al Diàleg Interreligiós [En línia] <www.audir.org> [Consulta: 6 d'octubre del 2005] És una entitat catalana no confessional (o, en tot cas, pluriconfessional). Aglutina i mobilitza més d'un centenar de persones de més de deu tradicions religioses diferents, en activitats que promouen el coneixement, el diàleg i la cooperació, entre les diferents confessions religioses presents a Catalunya. El seu lloc web inclou recursos per treballar la temàtica del diàleg interreligiós amb joves o adults, a banda d'una acurada selecció d'enllaços sobre religions.

Càtedra UNESCO d'Estudis Interculturals [En línia]. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra, 2005. <<http://www.upf.edu/fhuma/unesco/cat/index.htm>> [Consulta: 6 d'octubre del 2005] Té per objectiu sensibilitzar i interessar tot el conjunt de la comunitat universitària i de la societat en general en els temes derivats dels processos migratoris actuals; processos que han fet de Catalunya i d'Espanya països d'acollida.

CIB: Centre Interreligiós de Barcelona [En línia]. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, [2004] <http://www.bcn.es/centre_interreligios/> [Consulta: 15 de juliol del 2005] Oficina de l'Ajuntament de Barcelona, gestionada per Unescocat, posa a disposició de tots els ciutadans informació i documentació sobre les diferents expressions religioses i de consciència presents a la ciutat. L'objectiu prioritari és normalitzar la diversitat religiosa i de consciència, procurar desactivar aquelles situacions de tensió entre ciutadans de diferent convicció religiosa o no religiosa i afavorir vincles constructius entre les diverses expressions religioses i de consciència presents a la ciutat.

Drac Màgic [En línia]: Cooperativa Promotora de Mitjans Audiovisuals. Barcelona: Drac Màgic, [2005] <<http://www.dracmagic.com/>> [Consulta: 15 de juliol del 2005] Cicles de cinema intercultural: des del 1975 Drac Màgic organitza una sèrie de campanyes de divulgació de la cultura cinematogràfica adreçades especialment a l'àmbit educatiu, però també a d'altres sectors de la població. Aquestes activitats s'han desenvolupat a moltes poblacions de Catalunya, generalment en col·laboració amb els ajuntaments respectius, amb diferents departaments de la Generalitat de Catalunya, a la Comunitat Autònoma de Madrid i a d'altres comunitats.

Entrecultures [En línia]. Barcelona: Fundació Jaume Bofill, [199?]. <<http://www.entrecultures.org/>> [Consulta: 1 de setembre del 2005] Lloc web del programa de la Fundació Jaume Bofill de suport a l'educació intercultural que neix de la voluntat de promoure l'anàlisi, la reflexió i l'acció entorn de la convivència intercultural. Ofereix un ventall de recursos molt ampli adreçat principalment a la comunitat educativa.

GRAMC [en línia]: Grup de Recerca i Acutació amb Minories Culturals i Treballadors Estrangers. Girona: Associació Gramc, [199?]. <<http://www.gramc.org/>> [Consulta: 28 d'octubre del 2005] Associació sense ànim de lucre per a la intervenció social i educativa. La finalitat general de l'associació GRAMC és potenciar al màxim la solidaritat, el respecte mutu, la convivència i qualsevol altra actitud cívica positiva entre el grup cultural majoritari i aquelles minories culturals que de manera temporal o permanent s'estableixin entre nosaltres

Institu Europeu de la Mediterrània [En línia]. Barcelona: IEMED, 2005. <<http://www.iemed.org/>> [Consulta: 28 d'octubre del 2005] Centre d'estudis dels moviments humans i de la problemàtica de la interculturalitat a la Mediterrània. Aporta una visió general, comparada, europea i mediterrània, al debat sobre la immigració.

Linguapax [En línia]. Barcelona: Unescocat – Centre UNESCO de Catalunya, 2005. <<http://www.linguapax.org/>> [Consulta: 11 de novembre del 2005] La promoció de les polítiques que protegeixen la diversitat lingüística i que fomenten l'aprenentatge de diverses llengües constitueix l'orientació bàsica de l'Institut Linguapax.

Migracom [En línia]. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, 2005. <<http://www.migracom.org/>> [Consulta: 26 d'octubre del 2005] Migracom és el Grup de Recerca sobre Migració i Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona. Aplega investigadors i especialistes de diferents branques del saber. Investiga principalment el tractament que rep la migració als mitjans de comunicació, a més d'aspectes relacionats amb la interrelació social i cultural.

Servei de Polítiques de Diversitat i Ciutadania [En línia]. Barcelona: Diputació de Barcelona. Xarxa de Municipis, 2001. <<http://www.diba.es/diversitat>> [Consulta: 24 d'octubre del 2005] La missió del Servei de Polítiques de Diversitat i Ciutadania és impulsar una línia de treball orientada a que els ajuntaments desenvolupin i consolidin capacitats per afavorir la cohesió social, la convivència ciutadana i la qualitat de vida de totes les persones en un context de progressiva diversificació.

Unescocat – Centre UNESCO de Catalunya [En línia]. Barcelona: Unescocat, 2005. <<http://www.unescocat.org>> [Consulta: 18 de novembre del 2005] Els objectius són difondre els ideals, documents i activitats de la UNESCO en els àmbits educatiu, del patrimoni, d'accés al coneixement i de sostenibilitat ambiental; i fomentar la cultura de la pau, l'educació en valors i en els drets humans, la diversitat cultural i lingüística, i el diàleg interreligiós.

GRUP DE BIBLIOTEQUES CATALANES ASSOCIADES A LA UNESCO

BIBLIOTECA CAN CASACUBERTA Mn. Anton Romeu, 40 - 08912 Badalona - Tel.: 934 643 400 - Fax: 934 640 213 - b.badalona.cc@diba.es ● **BIBLIOTECA CAN MANENT** Camí Ral, 54 - 08330 Premià de Mar - Tel. i fax: 937 510 145 - aj172.biblioteca@premiademar.org ● **BIBLIOTECA CENTRAL COMARCAL DE TÀRREGA** Plaça Sant Antoni, 3 - 25300 Tàrrega - Tel.: 973 500 428 - Fax: 973 500 552 - biblioteca@ajtarrega.es ● **BIBLIOTECA CENTRAL DE CORNELLÀ JOAN N. GARCIA-NIETO** Mossèn Andreu, 15 - 08940 Cornellà de Llobregat - Tel.: 933 760 111 - Fax: 933 760 009 - b.cornella.c@diba.es ● **BIBLIOTECA COMARCAL JOSEP FINESTRES** Pg. Jaume Balmes, s/n - 25200 Cervera - Tel. i fax: 973 530 813 - bibliocervera@bcjfe.telefonica.net ● **BIBLIOTECA D'EN MASSAGRAN** Major, 204 - 17190 Salt - Tel.: 972 405 062 - massagran.salt@ddgi.es ● **BIBLIOTECA DE PALAFRUGELL** Sant Martí, 18 - 17200 Palafrugell - Tel.: 972 304 809 - Fax: 972 304 809 - bbpalaf@ddgi.es ● **BIBLIOTECA DISTRICTE 2** Sant Cosme, 157 - 08222 Terrassa - Tel.: 937 869 162 - Fax: 937 869 163 - bibliotecadistricte2@terrassa.org ● **BIBLIOTECA ERNEST LLUCH** Saragossa, 27 - 17003 Girona - Tel.: 972 426 368 - Fax: 972 426 391 - bibliolluch@ajgirona.org ● **BIBLIOTECA INFANTIL I JUVENIL CAN BUTJOSA** La Salut, 52 - 08150 Parets del Valles - Tel.: 935 622 353 - Fax: 935 623 760 - bibut@parets.org ● **BIBLIOTECA JAUME VICENS VIVES** Girona, 22-30 - 17480 Roses - Tel.: 972 150 928 - bibros@ddgi.es ● **BIBLIOTECA JAUME VILA I PASCUAL** Major, 51 - 08790 Gelida - Tel.: 937 792 809 - Fax: 937 790 100 - biblo.gelida@gelida.e.telefonica.net ● **BIBLIOTECA CENTRAL JOAN OLIVA I MILÀ** Pl. de la Vila, 13 - 08800 Vilanova i la Geltrú - Tel.: 938 932 039 - Fax: 938 142 425 - b.vilanovag.jo@diba.es ● **BIBLIOTECA MESTRE MARTÍ TAULER** Joaquim Blume, s/n - 08191 Rubí - Tel.: 936 998 453 / 935 887 000 - Fax: 935 883 167 - b.rubi.mmt@diba.es ● **BIBLIOTECA MUNICIPAL DE BINISALEM CENTRE DE CULTURA CAN GELABERT** Portella, s/n - 07350 Binissalem (Mallorca) - Tel. i fax: 971 870 486 - biblioteca@binissalem.org ● **BIBLIOTECA POBLE SEC - FRANCESC BOIX** Blai, 34 - 08004 Barcelona - Tel.: 934 430 105 - Fax: 934 414 752 - b.barcelona.ps@diba.es ● **BIBLIOTECA POPULAR SANTA OLIVA** Salvador Casas, 22 - 08640 Olesa de Montserrat - Tel.: 937 786 699 - b.olesam.so@diba.es ● **BIBLIOTECA PÚBLICA MUNICIPAL DE SALOU** Ponent, 16 - 43840 Salou - Tel.: 977 388 809 - Fax: 977 384 114 - bm.salou@altanet.org ● **BIBLIOTECA PÚBLICA VENTURA GASSOL** Passeig de la Unió, s/n - 43820 Calafell - Tel. i fax: 977 691 284 - bug.calafell@altanet.org ● **BIBLIOTECA PÚBLICA CASA NOVA DE SEGUR** Dinamarca, 8 - 43882 Segur de Calafell - Tel.: 977 161 864 - bcn.calafell@altanet.org ●

Entrellat*

Guia coordinada per:

Unescocat
Centre UNESCO de Catalunya
Mallorca, 285
08037 BARCELONA
Tel.: 934 589 595
Fax: 934 575 851
A/e: a.cosials@unescocat.org
s.marti@unescocat.org
Web: www.unescocat.org

Edita:

GRUP DE BIBLIOTEQUES CATALANES ASSOCIADES A LA UNESCO

UNESCOcat
CENTRE UNESCO DE CATALUNYA

Col·labora:

Diputació
Barcelona
xarxa de municipis

Àrea de Cultura
Servei de Biblioteques

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Direcció General
de Cooperació Cultural
Àrea de Biblioteques

Disseny gràfic: clic traç <www.clictrac.coop>

DL: B-32684-2003

ISSN: 1697-3003